

Kiến thức lớp 10

Ca dao Việt Nam –phần5

Ca dao miền biển Phú Yên

Phú Yên là một tỉnh nhỏ nằm trải dọc duyên hải miền Trung, giáp giới tỉnh Bình Định ở phía Bắc và với tỉnh Khánh Hòa ở phía Nam.

Phú Yên hiện nay có 7 huyện thị, nhưng chỉ 4 huyện thị là có biển: Như:

Huyện Sông Cầu

Huyện Tuy An

Thị xã Tuy Hòa

Huyện Tuy Hoà ...

Phần phía Bắc Phú Yên bờ biển nhiều chỗ lồi lõm khúc khuỷu, tạo ra nhiều đầm, vịnh, đảo và bán đảo. Bờ biển phía Nam thuộc thị xã Tuy Hòa, huyện Tuy Hòa phần lớn là những bãi cát bằng

phẳng hơn .

Đi từ phía Bắc vào, đầu tiên là mũi Bàng Than giáp ranh giới phía Nam tỉnh Bình Định. Vào một chút nữa là đầm Cù Mông - Ở đầm này có Hòn Nần. Trên Hòn Nần có miếu Công thần dựng lên từ thời Nguyễn - Gia Long.

Đầm Cù Mông ở xã Xuân Lộc (huyện Sông Cầu) là địa danh có nhiều ca dao còn truyền miệng lại trong dân gian.

Đầm Cù Mông có bán đảo Vĩnh Cửu (xã Xuân Hòa) che chắn phía ngoài. Cuối đầm có cửa biển nhỏ tại Hòn Tôm.

Xuôi xuống phía Nam có Vũng Quan, nhô ra biển Đông có mũi ông Diên rồi lõm vào là Vũng Mò O. Xuống phía Nam, bán đảo Từ Nham (xã Xuân Thịnh) chắn gió cho Vịnh Xuân Đài.

Trong Vịnh Xuân Đài có các Vũng Đông, Vũng Lắm, Vũng Chèo, Vũng La . Trên bờ có thị trấn Sông Cầu ; ở đây từ xưa đã lưu truyền nhiều câu ca dao nhắc tới văn hóa địa phương này.

Dịch xuống phía Nam Vịnh có cù lao Ông Xá, Gành Đỏ ... xuống tí nữa là cửa biển Tiên Châu. Phía Nam Tiên Châu có chợ Giã (xã An Ninh Tây), có Gành đá Đĩa (xã An Ninh Đông) nằm trong

Vũng Chào. Tiếp vào là mũi nước Giao. Phía Đông mũi nước Giao là Bãi Bàng (Thôn Phú Ốc, xã An Ninh Đông). Đi tiếp vào là bán đảo An Hải. Ở đây có mỏ Cao Biền tọa lạc trên ngọn đồi thấp nhìn ra biển. Bán đảo An Hải che chắn sóng cho Đầm Ô Loan ở phía trong. Phía Nam bán đảo An Hải có Gành Hàu thuộc xã An Hòa. Phía ngoài Gành Hàu có Cù Lao Mái Nhà, xuống phía Nam có đảo Hòn Yến (thuộc xã An Hòa, huyện Tuy An). Hòn Yến, chợ Yến cũng là đề tài mà nhiều câu ca dao nhắc đến.

Đi qua Hòn Yến vào xã An Chấn, có chợ Ma Liên nổi tiếng, có Gành ông Gành Bà. Rồi An Chấn đi vào bờ biển đẹp Long Thủy (ngày trước gọi là Mỹ Á) thuộc xã An Phú, Tuy An. Ngoài biển Long Thủy có các Cù Lao Hòn Chùa, Hòn Than, Hòn Dứa ... Bắt đầu từ đây đi vào Nam đến Mũi Điện là Bãi Ngang toàn cát trắng rì rào sóng vỗ với rặng phi lao xanh biếc thuộc thị xã Tuy Hòa và huyện Tuy Hòa. Ở đây có cửa sông Đà Rằng, có làng Phú Câu (phường 6) với các địa danh núi Nhạn tháp, Sông Dinh, chợ Dinh xưa ở nội thị Tuy Hòa- Rồi vào cửa Đà Nông (sông Bàn Thạch), bãi Tiên, Mũi Điện (còn

gọi là Mũi Nạy, Mũi Kê Gà) có ngọn Hải Đăng. Vòng xuống phía Nam rẽ vào vũng Rô có hòn Đá Bia là cực Nam của Phú Yên Văn hoá dân gian Phú Yên đã có từ 400 năm trở lại đây rất phong phú, đa dạng. Ngoài văn hóa lễ hội, ẩm thực, phong tục tập quán ... trong văn hóa phi vật thể như huyền thoại, truyền thuyết, truyện kể dân gian còn có câu ca dao, tục ngữ mà ca dao ở đây đã thể hiện bằng các loại hò: hò khoan, hò bá trạo, hò kéo lưới, hò giã gạo, hò kéo vải, chèo nón vv ... và đặc biệt trong hát ru em ở miền biển Phú Yên cũng lấy từ câu ca dao mà ra. Các nhà PhonKlor Phú Yên đã từng sưu tầm hàng nghìn câu ca dao như thế - Gần đây có bà Lê Thị Lầy là một người dân thường ở thôn văn hóa Phước Thịnh, xã Hòa Bình 2 đã dành cả đời mình bèn bĩ sưu tầm ghi chép được mấy chục quyển vở ghi ca dao tục ngữ địa phương và bà đã hiến tặng cho thư viện Hải Phú (Phú Yên) trọn bộ công trình của bà. Bà đã được UBND tỉnh Phú Yên cấp bằng khen tặng đặc biệt

Trong hàng nghìn câu ca dao truyền miệng khắp vùng bờ biển Phú Yên, trong đó tôi xin trích ra đây những câu ca dao chỉ riêng

miền biển Phú Yên mới có. Ví như ở đầm Cù Mông xã Xuân Lộc (huyện Sông Cầu) có những câu ca dao :

-Cá ngon là cá Cù Mông

-Gạo ngon là gạo ở đồng Phú Dương

Đặc sản ở Cù Mông là món mắm ốc:

- Mắm ốc Cù Mông là

Bán thông khắp chỗ

Vợ con chịu khổ

Ráng bắt cho nhiều

Làm mắm đầy niêu

Tết đem chợ bán

Ở đây cá mắm đều ngon nức tiếng nên ngày xưa nhiều nghe thuyền lui tới bán buôn, buôn bán rộn ràng:

Nữ: - Chiếc thuyền ốc chèo qua vũng Hén

Chiếc ghe câu đậu bến Cù Mông

Anh đi em ngóng em trông

Kẻ buôn người bán, chợ đông rộn ràng

Nam: - Chiếc thuyền ốc chèo qua cồn Hén

Chiếc ghe câu đậu bến Cù Mông

Anh đi có nhớ anh không ? ...

Vùng làm muối ven biển phía Bắc Phú Yên cũng có những câu ca dao trào phúng như:

Trung Trinh, Đá Tượng, Bãi Đồng,

Em ượng Đá Tượng, mắc lòng Trung Trinh

(các địa danh trên đều ở xã Xuân Phương, huyện Sông Cầu)

Dịch xuống phía Nam có vịnh Xuân Đài. Trong vịnh Xuân Đài có vũng Đông, vũng Lâm, vũng Chào ... cũng là một địa danh biển

Phú Yên có nhiều câu ca dao nhắc đến:

- Vũng Đông, Vũng Lâm, vũng Chào

Vũng La, Vũng Sứ, vũng nào cũng thương

Ở vịnh Xuân Đài có con sông Tam Giang chảy vào - Trên bờ Tam Giang có thị trấn Sông Cầu. Đây là nơi người Pháp đô hộ đặt làm tỉnh lỵ Phú Yên từ năm 1899 đến năm 1945. Vì vậy có nhiều ca dao địa phương nhắc đến Tam Giang và Sông Cầu:

-Nước ròng chảy thấu Tam Giang

Sầu đông chín rụng sao chàng bật tin ?

Bốn mùa Xuân hạ thu đông

Thiếp ngòi vá lưới những trông bóng chàng

Dừa xanh trên bến Sông cầu

Dừa bao nhiêu trái, dạ em sầu bấy nhiêu ...

-Chợ Sông Cầu 1 tháng 6 phiên

Anh đi khổng đặng, gởi lời nguyên thăm em ...

- Ngó vô Vũng Lâm Sông Cầu

Cù lao Ông Xá đứng hầu ngoài khơi . . .

Xịch xuống phía Nam có cửa biển Tiên Châu thuộc xã An Ninh

Đông. Ở đây cũng ỉa đề tài dân gian ca ngợi.

- Mặn mà nước mắt Tiên Châu

Khoai lang Bàu súng, rau câu Xuân Đoài

- Tiên Châu có bãi cát vàng

Có cầu Vạn Củi có hàng dừa xanh

- Thôn Tiên Châu nổi liền gành đở

Lỡ thương nhau rồi, anh bỏ sao nên ?

Phía Nam Tiên Châu có chợ Giã (nay thuộc xã An Ninh tây) chợ

Giã khi xưa cũng là chợ nổi tiếng, dân cư buôn bán đông đúc và